

De
Samvirkende
Købmænd

Analyse:

Danskerne: Den lokale købmand er afgørende for lokalsamfundet

Resumé

Der er gennem mange år blevet færre dagligvarebutikker i Danmark. Det rammer ikke mindst de mindre byer og landdistrikterne, hvor befolkningsudviklingen mange steder også er udfordret.

En afgørende faktor for, at et lokalsamfund fremstår attraktivt, er ellers netop adgangen til den lokale dagligvarehandel. Det er danskerne meget bevidste om.

En befolkningsundersøgelse foretaget af Norstat for DSK viser således, at mere end syv ud af ti danskere mener, at den lokale købmand er afgørende for den lokale sammenhængskraft – og i de mindre byer og på landet er det næsten otte ud af ti, der mener det. Den lokale købmand er vigtig for danskerne.

For danskerne i de mindre byer og i landdistrikterne betyder dette også, at der er en udbredt holdning om, at det er vigtigt at støtte den lokale dagligvarehandel, når man handler. Det er holdningen blandt næsten 40 pct. af danskerne i de mindre byer og i landdistrikterne – og dermed er der blandt disse danskere flere, der mener at støtte til den lokale købmand er vigtigere end generelt billige varer, når de handler.

Danskerne er også bevidste om, at den lokale dagligvarehandel kan være udfordret, når det kommer til finansiering – f.eks. til udvikling af eksisterende butikker eller til etablering af nye. Næsten seks ud af ti danskere peger derfor også på, at der bør skabes bedre adgang til finansiering af dagligvarebutikker i yderområder.

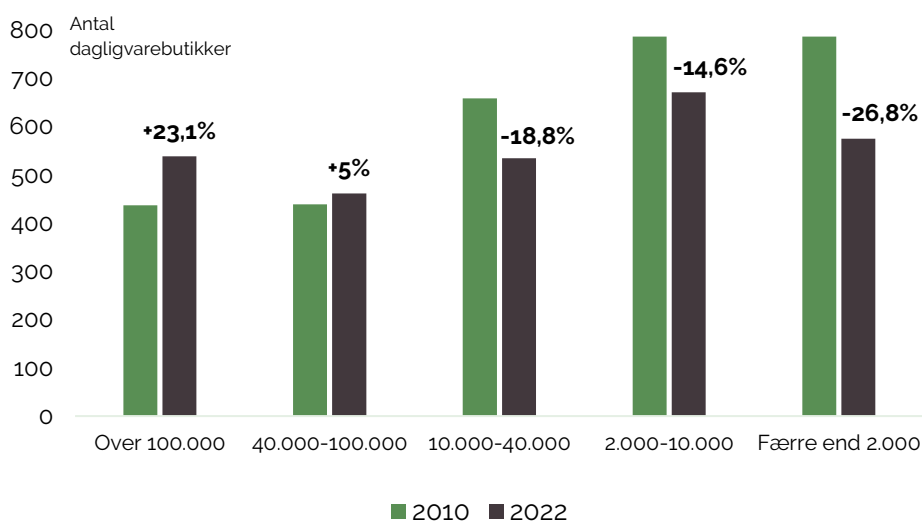
Dagligvarebutikkerne bliver færre – særligt i de mindre byer

En stadig større andel af danskerne bor i de større byer. Dette skyldes en kombination af mange ting, f.eks. en generel tendens til urbanisering og centralisering i befolkningens flyttemønstre, den offentlige service og i erhvervslivet.

Denne udvikling medfører, at der bliver færre og færre dagligvarebutikker i Danmark. I 2010 var der 3.106 dagligvarebutikker fordelt over land og by – i 2022 var antallet reduceret til 2.779.

Udviklingen har ikke præget landets byer uniformt: De mindre byer har oplevet en markant tilbagegang, mens de store byer har haft fremvækst i antallet af dagligvarebutikker i perioden.

Figur 1: Udviklingen i antal dagligvarebutikker efter bystørrelse, 2010-2022

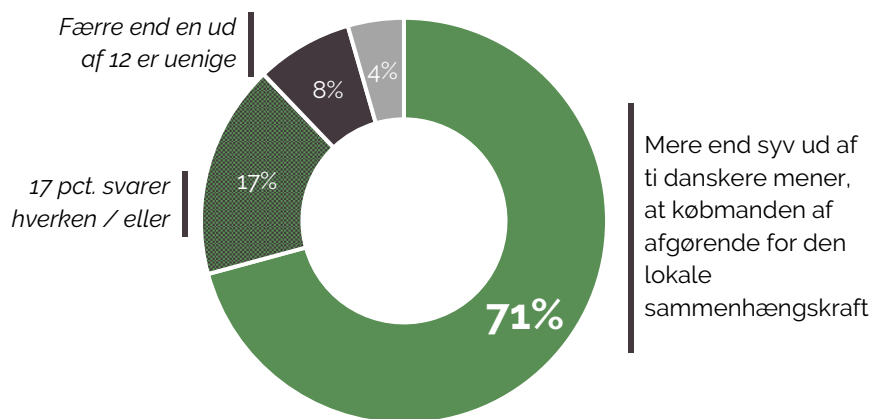
Kilde: Dansk Dagligvarehandel 10-års statistik 2010-2020, Retail Institute Scandinavia;
Dansk Dagligvarehandel 10-års statistik 2022, Retail Institute Scandinavia

Købmanden er et lokalt samlingspunkt

For især de mindre byer kan det imidlertid hurtigt vise sig kritisk, hvis den lokale købmand må lukke. Det skyldes, at den lokale købmand er et naturligt samlingspunkt for mange lokalsamfund – især de mindre.

Det er danskerne yderst bevidste om: Cirka 71 pct. – mere end syv ud af ti – af danskerne er enige i, at den lokale købmand styrker det lokale fællesskab. Kun ganske få er uenige. Det viser en befolkningsundersøgelse, som Norstat har lavet for DSK.

Figur 2: Andel, der er enige i, at den lokale købmand er vigtig for sammenhængskraften i lokalsamfundet

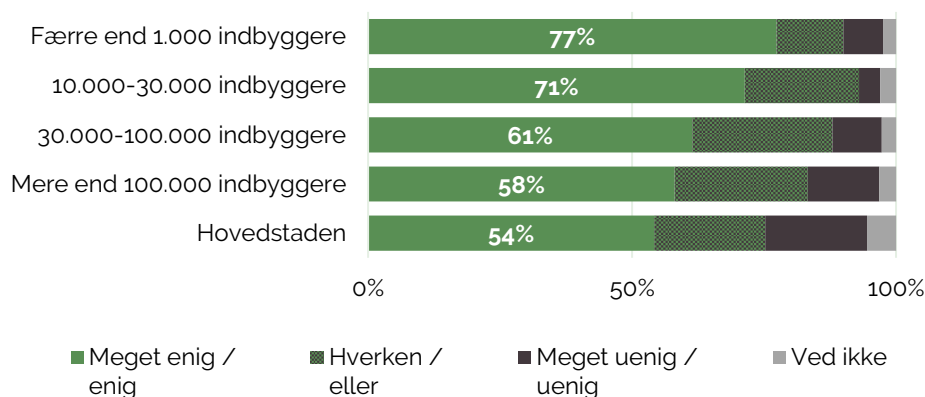

Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, december 2023 og egne beregninger.

Note: N = 1.007. Respondenterne er blevet bedt om at erklære sig enige/uenige i udsagnet: "Den lokale købmand er vigtig for sammenhængskraften i lokalsamfundet". Fire pct. svarer "Ved ikke".

Og betydningen af den lokale købmand bliver kun større, jo mindre byen er. I de helt store byer, hvor udbuddet af dagligvarebutikker er størst, er den enkelte butik betydning selvsagt mindre. For de små lokalsamfund er den enkelte købmand omvendt afgørende.

Figur 3: Andel, der er enige i, at den lokale købmand er vigtig for sammenhængskraften i lokalsamfundet efter bystørrelse

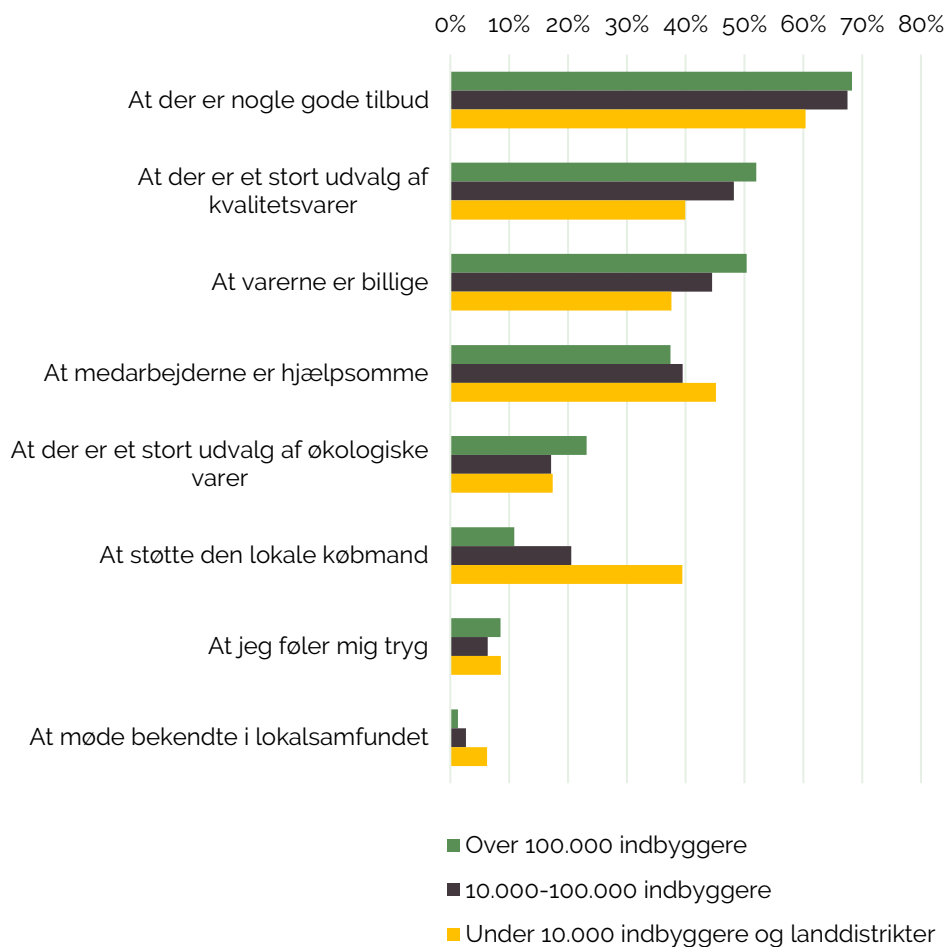
Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, december 2023 og egne beregninger.

Note: Se figur 2.

Denne bevidsthed om, at den lokale dagligvarebutik betyder noget for lokalsamfundet, kan også være baggrunden for, at næsten 40 pct. af danskerne i de mindre byer og på landet svarer, at det er vigtigt for dem at støtte den lokale købmand, når de handler. Ja, at handle lokalt betyder faktisk mere, end at varerne generelt er billige!

Danskerne i de mindre byer og i landdistrikterne peger også i højere grad end andre på, at det er vigtigt, at medarbejderne er hjælpsomme. Dette kan bl.a. skyldes, at den enkelte medarbejder og kontakten mellem medarbejder og kunde betyder mere, jo tættere knyttet butikken er til sit lokalområde.

Figur 4: Hvad er vigtigt for dig, når du handler – efter bystørrelse

Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, december 2023 og egne beregninger.

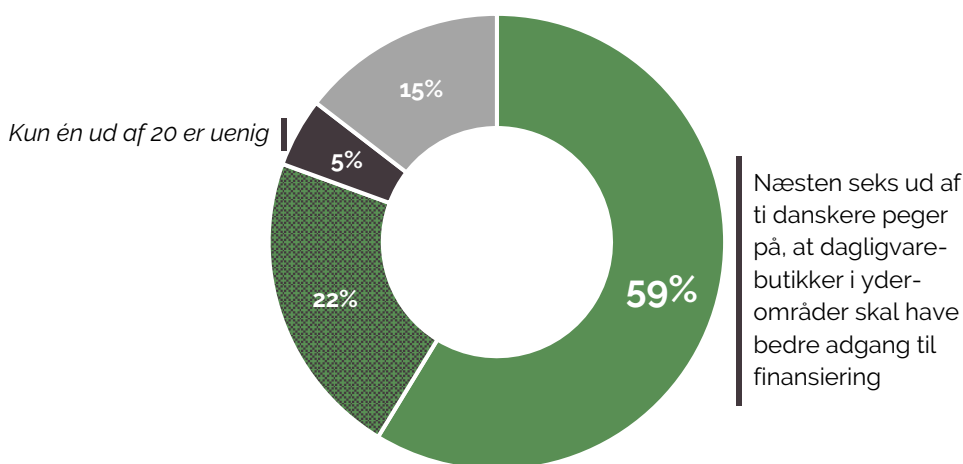
Note: N = 1.007.

Dagligvarebutikker i yderområder skal have bedre adgang til finansiering

Adgangen til finansiering – f.eks. til udvikling af eksisterende butikker eller til etablering af nye butikker – er afgørende for, at der er adgang til lokal dagligvarehandel også i morgen. Og i visse yderområder kan dette være en udfordring – f.eks. pga. værdiansættelsesregler eller manglende fleksibilitet i andre muligheder for adgang til finansiering.

Udfordringerne med adgangen til finansiering er danskerne også bevidste om: Næsten seks ud af ti danskere peger på, at der skal gøres mere for at sikre finansiering af dagligvarebutikker i yderområder.

Figur 5: Andel, der er enige i, at dagligvarebutikker i yderområder skal have bedre adgang til finansiering

Kilde: Norstat for De Samvirkende Købmænd, december 2023 og egne beregninger.

Note: N = 1.007. Respondenterne er blevet bedt om at erklære sig enige/uenige i udsagnet: "Dagligvarebutikker i yderområder skal have bedre adgang til finansiering".

DSK MENER

Den lokale købmand er for mange mindre samfund det helt naturlige samlingspunkt. Skal lokalsamfundene styrkes, skal købmandens muligheder derfor også styrkes.

Derfor foreslår DSK, at

- Der skal sikres ro om planlovens detailhandelsbestemmelser, da uro på dette område negativt påvirker incitamenterne til at investere lokalt.
- Der sikres bedre rammer for værdiansættelse af dagligvarebutikker. Det kan f.eks. gøres ved at se ændre realkreditinstitutternes praksis med at værdiansætte ejendomme til dagligvarehandel ud fra deres alternative anvendelse. Det kan også ske ved at ændre værdiansættelsesbekendtgørelsens regler om værdiansættelse på baggrund af huslejen, så man ikke unødigt straffer f.eks. butikker, der er sikret en høj egenkapital og lav husleje f.eks. via borgerfinansiering.
- Den eksisterende pulje til støtte til etablering og udvikling af borgerdrevne dagligvarebutikker i byer, hvor der ikke er andre dagligvarebutikker, bør videreføres og styrkes i perioden 2025-2027.
- Der skal indføres mulighed for udbud af anparter til offentligheden.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i januar 2024 af analysemedarbejder Anker Søby Poulsen og analysechef Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.